

نقش واسطه‌ای کیفیت گزارشگری مالی بر رابطه اثربخشی حسابرسی داخلی با عدم تقارن اطلاعاتی

مریم حقیقت شهرستانی^۱

سینا خردیار^۲

فاضل محمدی نوده^۳

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۱۰/۳۰

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۸/۲۴

چکیده

جستجوی حسابرسان داخلی برای نقشی با جایگاه مناسب و به رسمیت شناخته شدن در سال‌های اخیر، به شدت از نیاز انجمن‌های مالی برای اطمینان‌دهی بیشتر از کیفیت گزارشگری تأثیر می‌گیرد. مطابق با تئوری بازی‌ها حسابرسی داخلی به عنوان یکی از مکانیزم‌های نظام راهبری از یک طرف می‌تواند منجر به کاهش تضاد بین حسابرس مستقل و شرکت شود و از طرف دیگر می‌تواند منجر به بهبود کیفیت گزارشگری مالی گردد. بنابراین هدف پژوهش حاضر بررسی نقش واسطه‌ای کیفیت گزارشگری مالی بر رابطه اثربخشی حسابرسی داخلی با عدم تقارن اطلاعاتی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران است. بدین منظور نمونه آماری متشکل از ۱۱۴ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران برای سال‌های ۱۳۹۴ الی ۱۴۰۰ انتخاب گردید. تجزیه و تحلیل داده‌ها از طریق روش رگرسیون چند متغیره با استفاده از نرم افزار استاتا انجام گرفت. نتایج آزمون فرضیه‌های پژوهش نشان داد که بین اثربخشی حسابرسی داخلی و عدم تقارن اطلاعاتی رابطه معکوس وجود دارد. همچنین بین اثر بخشی حسابرسی داخلی و کیفیت گزارشگری مالی رابطه مستقیم وجود دارد و بین کیفیت گزارشگری مالی و عدم تقارن اطلاعاتی رابطه معکوس وجود دارد. در نهایت در رابطه اثربخشی حسابرسی داخلی و عدم تقارن اطلاعاتی، کیفیت گزارشگری مالی نقش واسطه‌ای دارد. یافته‌های پژوهش شواهدی از نقش نظارتی حسابرس داخلی بر فرایند گزارشگری مالی و کاهش عدم تقارن اطلاعاتی فراهم می‌کند.

واژه‌های کلیدی: اثربخشی حسابرسی داخلی، کیفیت گزارشگری مالی، کیفیت حسابرسی، عدم تقارن اطلاعاتی.

۱. گروه حسابداری، واحد رشت، دانشگاه آزاد اسلامی، رشت، ایران. haghghatmaryam1986@yahoo.com

۲. گروه حسابداری، واحد رشت، دانشگاه آزاد اسلامی، رشت، ایران (نویسنده مسئول). sina.kheradyar@iau.ac.ir

۳. گروه مدیریت، واحد لاهیجان، دانشگاه آزاد اسلامی، لاهیجان، ایران. fazel1364@iau.ac.ir

۱- مقدمه

یکی از عوامل مؤثر در تصمیم‌گیری، وجود اطلاعات با کیفیت است. در صورتی که اطلاعات مورد نیاز به صورتی نامتقارن بین افراد توزیع شود، می‌تواند نتایج متفاوتی را به بار آورد (چن و گنگ^۱، ۲۰۱۹). عدم تقارن اطلاعاتی زمانی اتفاق می‌افتد که یک طرف از دانش بیشتری نسبت به طرف دیگر برخوردار باشد. بالا بودن عدم تقارن اطلاعاتی نظارت حسابرسان بر مدیران را دشوار می‌کند (جیراپورن و همکاران^۲، ۲۰۰۸). از اینرو همواره نگرانی پیرامون کیفیت گزارشگری مالی و اطلاعات مالی وجود دارد. اطلاعات با کیفیت ضمن اینکه قابل اتکا و مربوط هستند، به گونه‌ای ارایه می‌شوند که عدم تقارن اطلاعاتی را کاهش دهند. ایزلی و اوهارا^۳ (۲۰۰۴) معتقدند که عدم تقارن اطلاعاتی بر روی قیمت‌ها تأثیر گذاشته و هزینه سرمایه را افزایش می‌دهد. افزایش ورشکستگی - ها، بحران و تقلب‌ها در جهان و ایران کیفیت گزارشگری مالی را تضعیف نموده است و منجر به کاهش اعتماد ذینفعان نسبت به فرایند گزارشگری مالی شده است. از اینرو نهادهای حرفه‌ای و قانونگذار همواره به دنبال وضع مقررات و استانداردهایی هستند تا کیفیت گزارشگری مالی را ارتقا دهند (دیزورت و همکاران^۴، ۲۰۰۲). به عنوان مثال در امریکا قانون ساربینز-اکسلی^۵ (۲۰۰۲) تصویب گردید. این قانون تا حدودی به ارتقای کیفیت گزارشگری مالی از طریق بهبود مکانیزم‌های حاکمیت شرکتی کمک کرده است. طبق مدل حاکمیت شرکتی انجمن حسابرسان داخلی، از واحد حسابرسی داخلی اثربخش به‌عنوان یکی از چهار سنگ بنای حاکمیت شرکتی همراه با کمیته حسابرسی، مدیریت اجرایی و حسابرسان مستقل نام برده شده است (اسمیت^۶، ۲۰۰۵). رسوایی‌های حسابداری در سال‌های اخیر در سطح عموم به‌طور گسترده‌ای انتشار یافته و موجب شده است توجه بیشتری به واحد حسابرسی داخلی به‌عنوان عامل مهم در ایجاد گزارشگری مالی برون‌سازمانی دارای کیفیت شود.

عدم تقارن اطلاعاتی عمدتاً از طریق کسب دانش در خصوص ویژگی‌های خاص صاحبکار کاهش می‌یابد و لزوماً داشتن تخصص حسابرسان در صنعت ناقرینگی اطلاعاتی را حذف نمی‌کند. عاملی که می‌تواند تا حد زیادی عدم تقارن اطلاعاتی را میان مدیر و حسابرسان مستقل کاهش دهد، حسابرسی داخلی اثر بخش است (چانگ و همکاران، ۲۰۱۹).

در خصوص تأثیر مکانیزم‌های حاکمیت شرکتی بر کیفیت گزارشگری مالی و عدم تقارن اطلاعاتی تحقیقات متعددی انجام شده است. به عنوان مثال تقی زاده خانقاه (۱۳۹۲) نشان داد کیفیت حسابرسی منجر به افزایش کیفیت گزارشگری مالی می‌شود. خواجه‌وی و همکاران (۱۳۹۲) به بررسی ارتباط ویژگی‌های هیات مدیره بر

¹ Chen & Gong

² Giraporn et al

³ Easley & O'Hara

⁴ DeZoort et al

⁵ . Sarbanes-Oxley Act

⁶ . Smith

کیفیت گزارشگری مالی پرداخته اند. همچنین طیف دیگری از ادبیات مربوط به ارتباط بین کمیته حسابرسی با کیفیت گزارشگری مالی است (صالحی و همکاران، ۱۳۹۵). با وجود اینکه در قانون ساربینز-اکسلی به نقش برجسته حسابرسان داخلی در فرایند حاکمیت شرکتی پرداخته شده است اما، تحقیقات خارجی اندکی به بررسی ارتباط بین اثربخشی حسابرسی داخلی با کیفیت گزارشگری مالی و عدم اطلاعاتی پرداخته اند. از اینرو ضروری است با انجام پژوهش‌های بیشتر در این زمینه ادبیات حاضر را گسترش داده و از این طریق سرمایه گذاران در بازار سرمایه ایران را از نقش حسابرسان داخلی در فرایند گزارشگری مالی آگاه سازد.

حسابرسی داخلی نوعی فعالیت اطمینان‌بخش و مشاوره‌ای مستقل و بی‌طرفانه است که به منظور ایجاد ارزش افزوده و بهبود عملیات سازمان طراحی می‌شود. حسابرسی داخلی با بکارگیری رویکرد منظم و سیستماتیک به منظور ارزیابی و بهبود اثربخشی فرایندهای راهبری، مدیریت ریسک و کنترل‌های داخلی به سازمان برای دستیابی به اهدافش کمک می‌کند. به این ترتیب، استقرار واحد حسابرسی داخلی در هر سازمانی، لازمه بقا و تداوم فعالیت در محیط پویا و همواره در حال تغییر است (مشایخی و یزدانیان، ۱۳۹۷). طرفداران حاکمیت شرکتی همواره بر نقش واحد حسابرسی داخلی در بهبود کیفیت گزارشگری مالی تأکید دارند؛ اما با وجود این، پژوهشگران مذکور بر این باورند که نقش واحد حسابرسی داخلی در فرایند گزارشگری مالی هنوز به‌طور کامل بررسی نشده و شواهد تجربی اندکی درباره تأثیر کیفیت واحد حسابرسی داخلی در دسترس است. از طرفی الزام سازمان بورس و اوراق بهادار ایران مبنی بر تشکیل واحد حسابرسی داخلی موجب تحمیل مخارج چشمگیری بر شرکت‌های ایرانی در راستای اجرای حسابرسی داخلی (از جمله مخارج استخدام حسابرسان داخلی یا برون‌سپاری آن) شده است و این امر، انتظارات از حسابرسان داخلی مبنی بر انجام عملیات حسابرسی داخلی دارای کیفیت را هر چه بیشتر افزایش داده است؛ بنابراین، سؤالاتی که مطرح می‌شود این است که آیا کیفیت گزارشگری مالی بر عدم تقارن اطلاعاتی تأثیر دارد؟ آیا اثربخشی حسابرسی داخلی با عدم تقارن اطلاعاتی ارتباط دارد؟ و در نهایت آیا در رابطه اثربخشی حسابرسی داخلی و عدم تقارن اطلاعاتی، کیفیت گزارشگری مالی نقش واسطه‌ای دارد؟ در قسمت‌های بعدی مقاله مبانی نظری و مبنای تئوریک فرضیه‌ها ارائه گردیده است. در نهایت به روش شناسی پژوهش شامل جامعه و نمونه آماری و نحوه اندازه‌گیری و تجزیه و تحلیل داده‌ها پرداخته شده است.

۲ - مبانی نظری و پیشینه پژوهش

نقش کیفیت گزارشگری مالی در سیستم‌های مالی و اقتصادی تأثیر بسزایی در تصمیمات سرمایه‌گذاران و تمامی ذینفعان ایفا می‌کند. پایین بودن کیفیت گزارشگری مالی سبب خواهد شد تا منابع بصورت بهینه تخصیص پیدا نکنند. همواره نگرانی‌هایی پیرامون کیفیت اطلاعات و گزارشگری مالی ارائه شده وجود داشته و تجربه جهانی نیز بر این امر دلالت دارد که در نبود سازوکارهای کنترلی مدون و ساختاریافته، دریافت اطلاعات با کیفیت، امری ساده‌انگارانه است. افزایش شمار تقلب‌ها که با ورشکستگی شرکت‌های بزرگ در آمیخته بود،

نگرانی‌هایی را درباره کیفیت گزارش‌های مالی به همراه داشت. اگر گزارشگری مالی به شیوه مناسبی ارائه شود و اطلاعات عمومی را افزایش و اطلاعات محرمانه را تا حد زیادی کاهش می‌دهد؛ لذا دسترسی بیشتری برای سرمایه‌گذاران و سهامداران عادی به اطلاعات فراهم می‌شود و بهتر تصمیم می‌گیرند آیا نسبت به خرید و سرمایه‌گذاری در مورد سهمی خاص اقدام کنند یا نه. به عبارتی می‌تواند منجر به کاهش عدم تقارن اطلاعاتی گردد (کلاوase و همکاران^۱، ۲۰۲۱).

رسوایی‌های مالی در سال‌های اخیر سبب شده است که توجه بیشتری به واحد حسابرسی داخلی به عنوان یک عامل مهم در کیفیت گزارشگری مالی و افزایش شفافیت مالی گردد. بورس اوراق بهادار نیویورک از سال ۲۰۰۶ میلادی کلیه شرکت‌های عضو را ملزم به تشکیل واحد حسابرسی داخلی اثربخش موجب خواهد شد کمیته حسابرسی و سایر ذی‌نفعان گزارش‌های مالی، اطلاعات مربوط به ریسک‌های شرکت از جمله ریسک گزارشگری مالی و نیز اطلاعات مرتبط با کنترل‌های داخلی شرکت را کسب کنند (پراویت و همکاران^۲، ۲۰۰۹). بنابراین، حامیان حاکمیت شرکتی بر نقش واحد حسابرسی داخلی در ارتقای کیفیت گزارشگری مالی تأکید دارند (انجمن حسابرسان داخلی، ۲۰۱۳).

بخش قابل توجهی از سوابق مطالعاتی نشان می‌دهد که کارایی مکانیزم‌های حاکمیت شرکتی، با کاهش رفتارهای فرصت‌طلبانه‌ی مدیران، کیفیت گزارشگری مالی را افزایش می‌دهند و در نهایت منجر به کاهش عدم تقارن اطلاعاتی می‌شود (اندرو و همکاران^۳، ۲۰۱۳).

جنسن و مک‌لینگ^۴ (۱۹۷۶) تئوری نمایندگی را به عنوان قراردادی بین سهامداران به عنوان کارگزار و مدیریت را به عنوان کارگزار تعریف می‌کنند. به مدیریت اختیارات تصمیم‌گیری برای منافع سهامداران داده می‌شود. با این حال، اگر هر دو طرف منافع مختلفی داشته باشند، غیرممکن است که نماینده با منافع سهامداران رفتار مناسبی داشته باشد. سهامداران ممکن است فعالیتهای انحرافی نمایندگان را با افزایش ابزار کنترل بر فعالیتهای مدیریتی مانند کیفیت حسابرسان داخلی محدود کنند (لنز و همکاران^۵، ۲۰۱۲).

دو انگیزه اصلی که مدیران کیفیت گزارشگری را تحت تأثیر قرار می‌دهند اهداف فرصت‌طلبانه و علامت دهی به سرمایه‌گذاران است (اسکات^۶، ۲۰۱۵). اهداف فرصت‌طلبانه ممکن است برای کاربران صورتهای مالی مضر باشد زیرا اطلاعات ارسالی توسط مدیریت نادرست می‌شوند و همچنین ارزش بنیادی شرکت را مخفی می‌کند. علامت دهی احتمالاً تأثیر خوبی برای استفاده کنندگان از صورتهای مالی خواهد داشت. اطلاعات

¹ Kaawaase et al

² Prawitt et al

³ Andreou et al

⁴ Jensen & MacLing.

⁵ Lenz et al.

⁶ Scott

مطلوب در خصوص عملکرد مالی به سرمایه گذاران نشان می دهد که سرمایه گذاری آنها سودآور است. بنابراین، مدیران سعی می کنند فرصت هایی را که می تواند توسط شرکت در آینده حاصل شود، اطلاع دهند. اگر کنترل های موجود در واحد تجاری به طور موثر اجرا شود، مشکل بی نظمی های بی شماری مانند تهیه صورتهای مالی تقلبی رخ نخواهد داد. بنابراین، سیستم کنترل داخلی باید از طریق عملکرد حسابرسی داخلی موثر بهبود یابد (فادزیل و همکاران^۱، ۲۰۰۵). مطابق با تئوری علامت دهی مدیران انگیزه دارند تا سطح بالایی از اطلاعات ریسک را که به طور موثری مدیریت شده است افشا کنند تا در مقابل سایر شرکت هایی که ریسک را به طور موثر مدیریت نمی کنند متمایز باشند (کردستانی و محمدی نسب، ۱۴۰۲).

حسابرسان مستقل کیفیت حسابرسی داخلی را از دو زاویه صلاحیت حسابرسان داخلی و سطح استقلال عملکرد حسابرسی داخلی مشاهده می کنند (کاواسه و همکاران^۲، ۲۰۲۱). حسابرسان داخلی و اعضای کمیته حسابرسی کیفیت حسابرسی داخلی را بر اساس چگونگی نشان دادن گزارش های حسابرسی داخلی مفید تنظیم می کنند بعلاوه، بانانوکا و همکاران^۳ (۲۰۱۸) بیان نمودند که حسابرس داخلی عملکرد اثربخشی کنترل های داخلی را ارزیابی می کند، در مدیریت ریسک مشارکت می کند و مطابقت با قوانین و مقررات را تضمین می کند. این بدان معنی است که، هنگامی که حسابرسی داخلی توانایی بررسی اثربخشی کنترل های داخلی را کسب کرد و در مدیریت ریسک مشارکت داشت، پس صلاحیت آن را دارد. اگر کارکنان حسابرسی داخلی صالح، مستقل و مطابق با استانداردهای حرفه ای نباشند، پس نمی توانند نقش خود را ایفا کنند و در نتیجه عملکردی ندارند.

هرچه واحد حسابرسی داخلی، نظارت مؤثرتری بر فعالیتهای سازمان داشته باشد، معرف کارا و اثربخش بودن نقش این واحد در سازمان مربوطه است. حسابرسان داخلی به خاطر ویژگیهای منحصر به فردی مانند دانش عمیق سازمانی، مهارت های حسابرسی و بی طرفی، یک منبع ارزشمند برای مدیریت و کمیته حسابرسی محسوب می گردند (دسای و همکاران^۴، ۲۰۱۷). در بسیاری از موارد، واحدهای حسابرسی داخلی توسط مدیریت سازمان برای ارزیابی سیستم کنترل های داخلی ایجاد می گردند. پژوهش های پیشین نظیر جاسمن و امین^۵ (۲۰۱۷)، لین و همکاران^۶ (۲۰۱۱) نشان داده اند در صورت کارا بودن واحد حسابرسی داخلی، کیفیت و کفایت اطلاعات خصوصی منتشر شده توسط مدیریت افزایش یافته که این موضوع سبب کاهش سطح عدم تقارن اطلاعاتی در شرکت خواهد شد (اندرو و همکاران، ۲۰۱۳). از طرفی شرکت هایی با عدم تقارن اطلاعاتی بالا احتمالاً شرکت هایی هستند که نیاز به اطلاعات منحصر به فرد برای حسابرس را بیشتر می کنند و حسابرس

^۱ Fadzil et al

^۲ Kaawaase et al.

^۳ Bananuka et al.

^۴ Desai et al

^۵ Jasman & Amin

^۶ Lin et al.

نمی تواند این اطلاعات را از طریق تجربه یا صنعت به دست آورد (لیانگ و همکاران^۱، ۲۰۱۷). همراهی و همکاری حسابرسان داخلی با حسابرسان مستقل می تواند منجر به انتقال اطلاعات و شواهدی برای حسابرسان گردد که ضمن افزایش کارایی و اثربخشی حسابرسان به حل مناقشات بین حسابرسان و مدیریت کمک می کند. مدیران با آزادی عمل خود در انتخاب رویه های حسابداری به دنبال افزایش ثروت هستند، از طرفی حسابرسان نیز با تلاش در افزایش کیفیت حسابرسان سعی در کسب شهرت و افزایش سهم بازار و در نهایت افزایش درآمد خود دارد. مطابق با تئوری بازی ها، واکنش بازیکنان یعنی حسابرسان و مدیران بر یکدیگر اثرگذار است. یعنی هر چقدر کیفیت حسابرسان به عنوان یکی از مکانیزم های حاکمیت شرکتی افزایش یابد، مدیران بازی کم خطرتری شروع می کنند. در نتیجه انگیزه خود را برای دستکاری سود کاهش می دهند. حسابرسان داخلی به عنوان یک راهبر و ناظر می تواند یک استراتژی برد-برد برای مدیر و حسابرسان باشد که می تواند منجر به کاهش تضاد بین حسابرسان مستقل و شرکت شود و از طریق کاهش رفتار فرصت طلبانه مدیران تضاد منافع بین مدیر و سهامدار را نیز کاهش خواهد داد و از طرف دیگر می تواند منجر به بهبود کیفیت گزارشگری مالی گردد که منتهی به دستیابی به بازاری کارا می شود (چانگ و چنگ^۲، ۲۰۱۹).

در واقع کنترل داخلی با کیفیت بالا به بهبود حاکمیت شرکتی، کیفیت اطلاعات و کاهش هزینه های نمایندگی کمک می کند بنابراین استقرار یک سیستم کنترل داخلی خوب می تواند عدم تقارن اطلاعاتی بین مدیریت و سهامداران را به طرز اثربخشی کاهش داده و در عین حال به افزایش اثربخشی حاکمیت شرکتی بینجامد (مومنی یانسی، ۱۴۰۲).

جوشی و مارتاندان^۳ (۲۰۲۳) در پژوهشی تحت عنوان "عوامل موثر بر اثربخشی حسابرسان داخلی در شرکت های هندی" به ارزیابی شواهد تجربی در مورد عوامل تعیین کننده اثربخشی حسابرسان داخلی در ۵۰۰ شرکت هندی پرداختند. در این پژوهش از نمونه گیری طبقه ای استفاده شد که با استفاده از تحلیل عاملی و مدل های رگرسیون ترکیبی عوامل اثربخشی حسابرسان داخلی عبارتند از: تعامل بین حسابرسان داخلی و کمیته حسابرسان، برنامه ریزی و دستورالعمل های مبتنی بر ریسک، نقش تعدیل کننده پشتیبانی مدیریت با تجزیه و تحلیل داده های بزرگ. نتایج نشان داد که این عوامل به طور بالقوه روی اثربخشی محیط کسب و کار و فناوری در هند تاثیرگذار هستند و برای اهداف و سیاست های تصمیم گیری بسیار بااهمیت می باشند.

آلکودا و همکاران^۴ (۲۰۲۳) در پژوهشی تحت عنوان "بررسی عوامل حیاتی اثربخشی حسابرسان داخلی از دیدگاه حسابرسان داخلی: نقش تعدیل کننده پاداش های بیرونی" بیان داشتند که حسابرسان داخلی

¹ Leung et al

² Chen & Gong

³ Joshi & Marthandan

⁴ . Alqudah et al

اثربخش می تواند سازمان را در دستیابی به اهدافش کمک کند و از دارایی ها و سرمایه های آن محافظت نماید. با این حال، برای اثربخشی، حسابرسان داخلی باید با منابع مرتبط توانمند شوند. هدف این مطالعه بررسی تاثیر توانمندسازها (حمایت مدیریت، همکاری حسابرسان مستقل، استقلال، اندازه واحد های حسابرسی داخلی و پاداش) بر اثربخشی حسابرسان داخلی است و این که آیا پاداش بیرونی ارتباط بین عوامل توانمندساز و اثربخشی حسابرسی داخلی بخش عمومی اردن را تعدیل می کند یا خیر. نتایج نشان داد که حمایت مدیریت، همکاری حسابرسان داخلی، استقلال و پاداش همگی تاثیر قابل توجهی بر اثربخشی حسابرسی داخلی دارند اما تاثیر اندازه بخش حسابرسی داخلی ناچیز بوده است.

ادریسی (۲۰۲۲) نشان داد که کنترل داخلی و حسابرسی داخلی به طور موثر به کاهش عدم تقارن اطلاعات در شرکت های مراکشی کمک می کند.

کاواسه و همکاران (۲۰۲۱) در پژوهشی با عنوان "حاکمیت شرکتی، کیفیت حسابرسی داخلی و کیفیت گزارشگری مالی در موسسات مالی" رابطه بین ویژگی های حاکمیت شرکتی (تخصص هیئت مدیره، استقلال هیئت مدیره و عملکرد هیئت مدیره)، کیفیت حسابرسی داخلی با کیفیت گزارشگری مالی را بررسی نمودند. نتایج آنها نشان داد که تخصص هیئت مدیره و عملکرد هیئت مدیره به طور قابل توجهی با کیفیت گزارشگری مالی ارتباط دارند. همچنین، کیفیت حسابرسی داخلی با کیفیت گزارشگری مالی ارتباط معناداری دارد. اما استقلال هیئت مدیره با کیفیت گزارشگری مالی ارتباط ندارد.

چانگ و چنگ (۲۰۱۹)، در پژوهشی تحت عنوان "تاثیر ویژگی های حسابرسی داخلی بر اثربخشی کنترل های داخلی عملیاتی و رعایت" بیان داشتند که یک تیم حسابرسی داخلی بزرگتر می تواند عملکرد حسابرسی داخلی را هم برای انجام عملیات و هم برای رعایت افزایش دهد، همچنین سایر یافته های پژوهش نشان داد در حالی که صلاحیت حسابرسی داخلی با اثربخشی کنترل داخلی رعایت ارتباط مثبتی دارد اما با کنترل های داخلی عملیاتی ارتباطی ندارد. نتایج یافته های آنها موید این است که کنترل های داخلی عملیاتی و رعایت بر کیفیت گزارشگری مالی و موفقیت واحد تجاری اثر گذار هستند.

جاسمن و امین^{۳۰} (۲۰۱۷) در پژوهش خود تحت عنوان "نقش حسابرسی داخلی بر ارتباط عدم تقارن اطلاعاتی و مدیریت واقعی سود" به این نتیجه دست یافتند که عدم تقارن اطلاعاتی در الگوی جریان های نقدی و هزینه های تولید اثر مثبتی بر مدیریت سود واقعی دارد. اما در الگوی هزینه های اختیاری، عدم تقارن اطلاعاتی تاثیری در مدیریت سود ندارد. نتایج همچنان نشان می دهد که کیفیت حسابرسی داخلی تاثیر معنی داری در کاهش تاثیر عدم تقارن اطلاعاتی و مدیریت سود واقعی در الگوی جریان های نقدی عملیاتی و هزینه های تولید دارد. از طرفی کیفیت حسابرسی داخلی نقش مهمی در کاهش مدیریت سود واقعی در الگوی هزینه های اختیاری ندارد.

آبوت و همکاران^۱ (۲۰۱۶) در پژوهش خود تحت عنوان "کیفیت حسابرسی داخلی و کیفیت گزارشگری مالی: تشریک مساعی استقلال و صلاحیت" دریافتند که حضور مشترک صلاحیت و استقلال یک پیشینه ضروری برای نظارت مؤثر حسابرس داخلی عملکرد بر گزارشگری مالی است. تأثیر صلاحیت حسابرسی داخلی (استقلال) بر کیفیت گزارشگری مالی بستگی به استقلال (صلاحیت) حسابرس داخلی دارد.

وود و همکاران^۲ (۲۰۱۶) در پژوهش خود تحت عنوان "چرخش حسابرسان داخلی و کیفیت گزارشگری مالی" نشان دادند که شرکت هایی که از الگوی کارکنان چرخشی برای حسابرسی داخلی عملکرد استفاده می کنند نسبت به شرکت هایی که این کار را نمی کنند، از کیفیت گزارشگری مالی پایین تری برخوردار هستند. آنها نشان دادند که شرکت هایی که از الگوی کارکنان چرخشی برای حسابرسی داخلی عملکرد استفاده می کنند نسبت به شرکت هایی که این کار را نمی کنند، از کیفیت گزارشگری مالی پایین تری برخوردار هستند. کردستانی و محمدی نسب (۱۴۰۲) در پژوهش خود تحت عنوان "تأثیر اثربخشی کنترل های داخلی بر افشای ریسک در متن گزارش های مالی" نشان دادند که شرکت هایی با سیستم کنترل داخلی ضعیف نسبت به شرکت هایی با کنترل داخلی کارآمد، سطوح پایین تری از افشای ریسک متنی را گزارش می کنند. همچنین نتایج نشان داد که تکرار ادواری ضعف کنترل های داخلی و انتشار عمومی آن منجر به افشای سطح بالاتری از ریسک توسط مدیران می شود و توجه حسابرسان به ضعف کنترل های داخلی و تقویت ساختار کنترل های داخلی شرکت می تواند افشای ریسک بیشتر را بهبود بخشد.

بامری و شورورزی (۱۴۰۲) در پژوهش خود تحت عنوان "بررسی و تبیین رابطه بین حسابرسی داخلی و کیفیت اقلام تعهدی" بیان داشتند که حسابرسی داخلی نقش مهمی در کمک به سازمان ها برای دستیابی به اهداف و حفاظت از دارایی های خود ایفا می کند. هدف این پژوهش بررسی و تبیین رابطه بین حسابرسی داخلی و کیفیت اقلام تعهدی به عنوان نماینده کیفیت گزارشگری مالی در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می باشد. نتایج حاصل از آزمون فرضیه ها نشان داد که اجرای حسابرسی داخلی بر کیفیت اقلام تعهدی تأثیر معنادار و منفی داشته است.

ولی زاده و خدایی (۱۴۰۰) در پژوهش خود تحت عنوان "اثر تعدیل کننده کیفیت عملکرد حسابرسی داخلی بر رابطه بین کیفیت حاکمیت شرکتی و عملکرد شرکت" نشان دادند که بین کیفیت عملکرد واحد حسابرسی داخلی و کیفیت حاکمیت شرکتی با عملکرد شرکت رابطه مثبت و معناداری وجود دارد اما کیفیت واحد حسابرسی داخلی بر رابطه بین کیفیت حاکمیت شرکتی و عملکرد شرکت اثر تعدیل کننده ندارد.

موسوی شیرینی و همکاران (۱۳۹۸) در پژوهش خود تحت عنوان "نقش چرخش حسابرسان داخلی بر کیفیت گزارشگری مالی" نشان دادند که، رابطه معناداری بین چرخش سیستماتیک حسابرسان به سمت جایگاه مدیریتی و نیز چرخش کارمندان واحد حسابرسی داخلی در درون واحد حسابرسی با کیفیت گزارشگری

¹ Abbott et al.

² Wood et al

مالی وجود ندارد؛ و نظارت کمیته حسابرسی و نیز تخصص مالی حسابرسان داخلی نیز بر این ارتباط بی تأثیر است.

عبدلی و نادری (۱۳۹۴) در پژوهش خود تحت عنوان " بررسی تأثیر وجود حسابرس داخلی بر کاهش رخداد تحریف های مالی و قانونی و مالیاتی در شرکت ها "، دریافتند که شرکت هایی که دارای حسابرسی داخلی هستند، تعداد بندهای حسابرسی مربوط به تحریف های قانونی، مالیاتی و حسابداری کمتری در مقایسه با سایر شرکت ها دارند. علاوه بر این اظهار نظر حسابرس مستقل در شرکت های فاقد حسابرسی داخلی عمدتاً غیرمقبول می باشد.

حاجیه و رفیعی (۱۳۹۳) در پژوهش خود تحت عنوان " تأثیر کیفیت عملکرد حسابرسی داخلی بر به هنگام بودن گزارش حسابرسی مستقل "، نشان دادند بین بیطرفی و قدمت واحد حسابرسی داخلی با تأخیر گزارش حسابرسی مستقل رابطه معکوس و معناداری وجود دارد. به نظر می رسد که به کارگیری حسابرسی داخلی هر چند ناقص، کنترل هایی را در سازمان ها ایجاد کرده است ولی عملکرد آن به مفهومی که حسابرسی داخلی موجب اطمینان بخشی گزارشگری مالی و مدیریتی شود نبوده است. حسابرسی داخلی در ایران محدود به سندرسی ختم می شود (عبدلی و نادعلی، ۱۳۹۴). با مرور ادبیات مربوط به این قسمت و پژوهش های انجام شده می توان بیان کرد کیفیت حسابرسی داخلی به عنوان پیشگیری موثر برای کاهش کیفیت گزارشگری مالی عمل می کنند، زیرا در صورت کشف و اشتباهات و تحریف های با اهمیت در صورت های مالی، اعتبار مدیریت آسیب می بیند در نهایت دلیل عدم شفافیت و ابهام در ساختار کنترل های داخلی حسابرسان ناقرینگی اطلاعات خود با شرکت را در سطح بالاتری ارزیابی می کنند. از طرفی اگر عملکرد حسابرسی داخلی اثر بخش نباشد، نظارت مناسبی بر رفتارهای مدیران شرکت صورت نمی گیرد و انجام عملیات حسابرسی برای حسابرس مستقل پیچیده تر و زمان برتر می گردد از این رو سطح عدم تقارن اطلاعاتی شرکت با حسابرس افزایش می یابد.

۳- فرضیه های پژوهش

فرضیه اول: بین اثربخشی حسابرسی داخلی و عدم تقارن اطلاعاتی رابطه معکوس وجود دارد.

فرضیه دوم: بین اثر بخشی حسابرسی داخلی و کیفیت گزارشگری مالی رابطه مستقیم وجود دارد.

فرضیه سوم: بین کیفیت گزارشگری مالی و عدم تقارن اطلاعاتی رابطه معکوس وجود دارد.

فرضیه چهارم: در رابطه اثربخشی حسابرسی داخلی و عدم تقارن اطلاعاتی، کیفیت گزارشگری مالی نقش واسطه ای دارد.

۴- روش پژوهش

پژوهش حاضر بر اساس هدف، از نوع کاربردی است، چرا که نتایج آن مستقیماً می‌تواند توسط افراد مختلف استفاده گردد. بر اساس روش، از نوع توصیفی-همبستگی است. از بعد ماهیت داده‌ها، نوع پژوهش کمی است. افزون بر این، از بعد نوع استدلال، یک پژوهش استقرایی است؛ یعنی درصدد طراحی یک مدل کلی بر اساس مشاهدات تجربی و جمع‌آوری داده‌های کمی است. از نظر بعد زمانی نیز یک پژوهش گذشته‌نگر و از نظر بعد طول زمان، یک پژوهش ترکیبی (مقطعی - سری زمانی) است. از لحاظ روش‌ها و فنون جمع‌آوری اطلاعات از نوع آرشویی می‌باشد. از لحاظ ماهیت پژوهش نیز اصیل (دست‌اول) است. و نهایتاً، بر اساس طرح پژوهش، پس‌رویدادی است. در این پژوهش برای مطالعه مبانی نظری و بررسی پیشینه پژوهش، از روش کتابخانه‌ای با بهره‌گیری از کتب و مقالات تخصصی فارسی و لاتین و پایان‌نامه‌ها استفاده شده است. از آنجاکه اطلاعات مربوط به این پژوهش مربوط به بسیاری از اقلام مالی مندرج در صورت‌های مالی شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران است، داده‌های موردنیاز از طریق اسناد کاوی در صورت‌های مالی موجود در سایت‌های مدیریت پژوهش، توسعه و مطالعات اسلامی وابسته به سازمان بورس اوراق بهادار تهران، سیستم‌های جامع اطلاع‌رسانی ناشران (کدال^۱ و فیپ ایران^۲) و لوح‌های فشرده سازمان بورس اوراق بهادار استخراج شده است. همچنین جهت آماده‌سازی داده‌ها از نرم‌افزار Excel استفاده شده است. جامعه آماری این پژوهش، شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران است. روش نمونه‌گیری، روش حذف سیستماتیک است. بدین منظور، شرکت‌هایی که دارای شرایط زیر بوده جزء نمونه آماری لحاظ شده و آن دسته از شرکت‌هایی که این شرایط را نداشته‌اند از نمونه آماری حذف گردیده‌اند. شرایط مذکور به شرح زیر هستند:

جدول (۱): نحوه انتخاب نمونه

۵۲۲	تعداد کل شرکت‌های پذیرفته شده در بورس در پایان سال ۱۴۰۰
(۱۸۵)	تعداد شرکت‌هایی که در قلمرو زمانی پژوهش در بورس فعال نبوده‌اند
(۷۴)	تعداد شرکت‌هایی از سال ۱۳۹۴ به بعد در بورس پذیرفته شده‌اند
(۴۵)	تعداد شرکت‌هایی که جزه‌لدینگ، سرمایه‌گذاری‌ها، واسطه‌گری‌های مالی، بانک‌ها و یا لیزینگ‌ها بوده‌اند
(۵۳)	شرکت‌هایی که سال مالی آنها منتهی به ۲۹ اسفند نبوده و یا در قلمرو زمانی تحقیق تغییر سال مالی داده‌اند
(۱۷)	تعداد شرکت‌هایی که حداقل هر سه ماه یکبار سهام آنها مبادله شده باشد
(۳۴)	تعداد شرکت‌هایی که در قلمرو زمانی تحقیق اطلاعات مورد آن‌ها در دسترس نیست
۱۱۴	تعداد شرکت‌های نمونه

منبع: یافته‌های پژوهشگر

^۱ Codal

^۲ Fipiran

با توجه به شرایط و محدودیت‌های فوق، از بین شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، در مجموع ۱۱۴ شرکت انتخاب شدند. قلمرو زمانی پژوهش یک بازه زمانی ۷ ساله از سال‌های ۱۳۹۴ تا ۱۴۰۰ است.

۵ - متغیرهای پژوهش

متغیرهای پژوهش شامل متغیر وابسته، مستقل، واسطه ای و کنترلی می‌باشد.

۵.۱. متغیر وابسته

متغیر وابسته در پژوهش حاضر عدم تقارن اطلاعاتی^۱ می‌باشد. برخی از سرمایه گذاران درون سازمانی نظیر مدیران، تحلیل گران آنها و موسساتی که از این افراد اطلاعات دریافت می‌کنند به اخبار محرمانه دسترسی دارند. هرچه اطلاعات محرمانه‌تر باشد دامنه تفاوت قیمت‌های پیشنهادی خرید و فروش سهام بیشتر می‌شود و در نتیجه بازده سرمایه‌گذاران که به این اطلاعات دسترسی ندارند کاهش می‌یابد (لافوند و واتس^۲، ۲۰۰۸). تفاوت در قیمت پیشنهادی خرید و فروش سهام در نتیجه عرضه و تقاضای غیرعادی رخ می‌دهد. که عرضه و تقاضای غیرعادی نیز در نتیجه وجود اطلاعات محرمانه رخ می‌دهد. به طوری که هنگام اخبار محرمانه بد، عرضه سهام زیاد می‌شود و قیمت پیشنهادی فروش نیز کاهش می‌یابد. و برعکس هنگام بروز اخبار محرمانه خوب، تقاضا زیاد می‌شود و قیمت پیشنهادی خرید افزایش می‌یابد. پس تفاوت در قیمت پیشنهادی خرید و فروش سهام به خاطر عدم تقارن اطلاعاتی میان عرضه کنندگان اطلاعات و استفاده کنندگان از اطلاعات است. در این پژوهش به پیروی از مدل ونکاتش و چیانگ^۳ (۱۹۸۶)؛ قائمی و وطن پرست (۱۳۸۴) و احمد پور و رسائیان (۱۳۸۵) از معیار دامنه قیمت پیشنهادی خرید و فروش سهام استفاده خواهد شد که از طریق رابطه (۱) به شرح زیر محاسبه می‌شود:

$$INASY_{it} = \frac{AP_{it} - BP_{it}}{(AP_{it} + BP_{it})/2} \times 100 \quad \text{رابطه (۱)}$$

که در رابطه (۱):

$INASY_{it}$: دامنه تفاوت قیمت پیشنهادی خرید و فروش سهام

AP_{it} (ASK PRICE): میانگین پیشنهادی خرید سهام شرکت i در دوره t

BP_{it} (BID PRICE): میانگین پیشنهادی فروش سهام شرکت i در دوره t

منظور از بهترین قیمت پیشنهادی خرید سهم عبارت است از بالاترین قیمت پیشنهادی برای خرید سهم در هر روز و بهترین قیمت پیشنهادی فروش نیز عبارت است از کمترین قیمت پیشنهادی برای فروش هر سهم

^۱ INASY

^۲ LaFond & Watts

^۳ Venkatesh and Chiang

در هر روز) سپس بر اساس مدل، میانگین ارقام محاسبه شده برای روزهای مختلف هر یک از سالهای تحت بررسی شرکت های نمونه، به عنوان دامنه تفاوت قیمت پیشنهادی خرید و فروش سهام آن شرکت طی آن سال در نظر گرفته می شود.

طبق مدل بالا، هرچه دامنه تفاوت قیمت پیشنهادی خرید و فروش سهام عدد بزرگتری باشد، حاکی از عدم تقارن اطلاعاتی بیشتر است. در آزمون فرضیه ها، قدر مطلق عدد حاصل از این مدل مورد استفاده قرار می گیرد. اطلاعات مورد نیاز جهت محاسبه این متغیر از سایت بورس اوراق بهادار تهران استخراج شده است.

۵.۲. متغیر واسطه ای (میانجی)

متغیر واسطه ای در پژوهش حاضر کیفیت گزارشگری مالی^۱ است. کیفیت گزارشگری مالی را می توان اندازه دقت گزارشگری مالی در انعکاس اطلاعات مربوط به عملیات و جریان های نقدی واحد انتفاعی تعریف کرد. در ارزیابی کیفیت گزارشگری مالی دو رویکرد وجود دارد: رویکرد نیازهای استفاده کنندگان و رویکرد حمایت از سرمایه گذاران. در این زمینه کیفیت گزارشگری مالی عبارت است از اطلاعات مالی کامل و شفاف که مانع گمراهی یا ایجاد ابهام برای استفاده کنندگان می شود (بادآور نهندی و همکاران ۱۳۹۷). به منظور اندازه گیری کیفیت گزارشگری مالی از متغیر جانشین با عنوان کیفیت اقلام تعهدی استفاده می شود. این اندازه مبتنی بر رویکرد پیشنهادی توسط مک نیکولز (۲۰۰۲)^۲ از طریق تعدیل مدل مقطعی دیچو و دیچو^۳ (۲۰۰۲) است. براساس این رویکرد، کیفیت سود در وهله نخست توسط کیفیت اقلام تعهدی تعیین می شود. خطای اندازه گیری در تعیین اقلام تعهدی می تواند توانایی اقلام تعهدی را برای پیش بینی جریان های نقدی آتی یا انعکاس جریان های نقدی گذشته و حال به صورت بالقوه تحریف کند. مک نیکولز (۲۰۰۲) اندازه محاسبه شده برای سود را با کنترل دو عامل تعیین کننده اقلام تعهدی یعنی رشد درآمد فروش و میزان دارایی های ثابت مشهود (اموال، ماشین آلات و تجهیزات) بهبود بخشید. مدل زیر برای هر صنعت به صورت مقطعی برای اندازه گیری کیفیت گزارشگری مالی تخمین زده می شود:

$$\frac{TCA_{it}}{A_{it-1}} = \beta_0 + \beta_1 \frac{cf_{oit-1}}{A_{it-1}} + \beta_2 \frac{cf_{oit}}{A_{it-1}} + \beta_3 \frac{cf_{oit+1}}{A_{it-1}} + \beta_4 \frac{\Delta REV_{it}}{A_{it-1}} + \beta_5 \frac{PPE_{it}}{A_{it-1}} + \varepsilon_{it} \quad \text{رابطه (۲)}$$

TCA_{it} : اقلام تعهدی جاری شرکت (برابر است با تغییر در دارایی های جاری غیر از وجه نقد منهای تغییر در بدهی های جاری غیر از اسناد پرداختنی و سایر بدهی های کوتاه مدت بهره دار)
 A_{it-1} : ارزش دفتری کل دارایی ها در ابتدای دوره

^۱ FRQ

^۲ McNichols

^۳ Dechow and Dichev

cfo:خالص جریان نقدی عملیاتی در سال قبل، سال جاری و سال بعد.

ΔREV_{it} : تغییرات فروش شرکت i در سال t

PPE_{it} : ارزش دفتری اموال، ماشین آلات و تجهیزات (دارایی های ثابت مشهود) شرکت i در سال t

ε_{it} : خطای برآورد اقلام تعهدی

پس از مشخص نمودن باقیمانده مدل فوق، انحراف معیار باقیمانده ها طی سال های جاری (t) تا چهار سال قبل محاسبه خواهد شد. انحراف معیار محاسبه شده بیانگر شاخص معکوس کیفیت اقلام تعهدی (کیفیت سود) هر شرکت در یک سال خواهد بود. هر قدر انحراف معیار باقیمانده ها بالاتر باشد، به نشانه اقلام تعهدی ضعیف تر و کیفیت سود پایین تر تعبیر می شود. برای سادگی در تفسیر نتایج مقادیر انحراف معیار در عدد ۱- ضرب می شود تا تفسیر نتایج براساس یک رابطه مستقیم بیان شود.

۵.۳. متغیر مستقل

متغیر مستقل در پژوهش حاضر اثر بخشی حسابرسی داخلی^۱ است. در پژوهش حاضر به منظور ارزیابی اثربخشی حسابرسی داخلی، از پژوهش چانگ و همکاران (۲۰۱۹)، جاسمن و امین (۲۰۱۷)، ابوت و همکاران (۲۰۱۶)، مارگارت و همکاران^۲ (۲۰۱۵)، پیزینی و همکاران^۳ (۲۰۱۰)، پراویت و همکاران (۲۰۰۹) و حاجیها و رفیعی (۱۳۹۳) استفاده شده است. مقدار این امتیاز می تواند صفر تا هشت باشد. امتیاز صفر نشان دهنده پایین ترین اثربخشی و امتیاز هشت نشان دهنده بالاترین اثربخشی می باشد. جهت اندازه گیری اثربخشی حسابرسی داخلی از هشت معیار زیر استفاده شد:

- (۱) تجربه (Experience)
- (۲) مدرک (certification)
- (۳) آموزش (Training)
- (۴) اندازه واحد حسابرسی داخلی (ASize)
- (۵) ضعف در کنترل های داخلی (weakness)
- (۶) منابع (Resource)
- (۷) تخصص (Specialist)
- (۸) عضویت (member)

^۱ IAE

^۲ Margaret et al

^۳ Pizzini et al

به هر شرکت برای هر یک از شاخص های هشت گانه فوق امتیاز صفر یا یک داده می شود، سپس مجموع امتیازهای بدست آمده برای هر شرکت تقسیم بر عدد هشت می شود تا درصد اثر بخشی حسابرسی داخلی بدست آید.

$$IAE_{it} = \sum X_{it} / 8 \quad \text{رابطه (۳)}$$

تجربه: میانگین تعداد سال های تجربه حسابرسان داخلی مشغول به فعالیت در واحد حسابرسی داخلی را برای هر شرکت محاسبه کرده و سپس میانگین کل نمونه برای این شاخص را محاسبه میکنیم، اگر میانگین بدست آمده برای این شاخص در هر شرکت بیشتر از میانگین کل نمونه باشد مقدار یک و در غیر این صورت مقدار صفر را می گیرد؛

مدرک: اگر دو سوم کارکنان واحد حسابرسی داخلی دارای مدرک حسابداری یا حسابرسی باشند مقدار یک و در غیر این صورت مقدار صفر را می گیرد؛ آموزش: اگر شرکت ها برای کارکنان واحد حسابرسی داخلی آموزش ضمن خدمت داشته باشند مقدار یک و در غیر این صورت مقدار صفر را می گیرد؛

اندازه واحد حسابرسی داخلی: نسبت تعداد کارکنان واحد حسابرسی داخلی به تعداد کل کارکنان هر شرکت را محاسبه کرده و سپس میانگین کل نمونه برای این شاخص را محاسبه می کنیم، اگر نسبت بدست آمده برای هر شرکت بزرگ تر یا مساوی میانگین کل نمونه باشد مقدار یک و در غیر این صورت مقدار صفر را می گیرد. ضعف در کنترل های داخلی: چنانچه حسابرسی مستقل در گزارش خود به ضعف کنترل های داخلی اشاره نکرده باشد عدد یک در غیر اینصورت عدد صفر.

منابع: میانگین هزینه های عملیاتی سالانه حسابرسی داخلی برای کل نمونه را محاسبه می کنیم، اگر هزینه عملیاتی سالانه هر شرکت بیشتر یا مساوی میانگین کل نمونه باشد عدد یک در غیر اینصورت عدد صفر. تخصص: اگر حسابرسی داخلی دارای حداقل سه سال تجربه کار در یک موسسه حسابداری یا مالی باشد عدد یک در غیر اینصورت عدد صفر.

عضویت: چنانچه حسابرسی داخلی عضو جامعه حسابداران رسمی یا انجمن حسابرسان داخلی ایران باشد، عدد یک در غیر اینصورت عدد صفر.

جهت جمع آوری اطلاعات مربوط به اثر بخشی حسابرسی داخلی از صورت های مالی، گزارش حسابرسی مستقل، گزارشهای هیات مدیره و سایت اطلاع رسانی شرکت ها استفاده شد. برخی از معیارهای مورد نظر از طریق مصاحبه حضوری، تلفنی و مکاتبه با بخش حسابرسی داخلی هر شرکت جمع آوری گردید.

۵.۴. متغیرهای کنترلی

اندازه شرکت: لگارتیم طبیعی مجموع دارایی های شرکت
 نرخ بازده دارایی ها: نسبت سود خالص بر مجموع دارایی ها.
 اهرم مالی: تقسیم کل بدهی ها بر کل دارایی ها بدست می آید.
 نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری سهام: ارزش بازار به ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام
 مالکیت نهادی: برابر است با مجموع درصد سهام در دست سرمایه گذاران نهادی.
 کیفیت حسابرسی: متغیر اسمی است. چنانچه حسابرسی توسط سازمان حسابرسی انجام شود عدد یک در غیر اینصورت عدد صفر).
 چرخه عملیات: هر قدر طول چرخه عملیات بیشتر باشد، شرکت نیازمند برآوردها و تخمین های بیشتری است که این امر باعث افزایش خطای برآورد و در نتیجه کاهش کیفیت اقلام تعهدی می گردد (دستگیر و محمدی، ۱۳۸۹). چرخه عملیات برابر است با حاصل جمع دوره وصول مطالبات و دوره گردش موجودی ها $DSO_t =$ دوره وصول حساب های دریافتنی شرکت i در سال t ، که از طریق رابطه (۴) اندازه گیری شد.

$$DSO = \frac{365}{\text{رابطه (۴)}} * [\text{فروش} / \text{حساب های دریافتنی}]$$

$$DPI_{i,t} = \text{دوره گردش موجودی های شرکت } i \text{ در سال } t \text{ که از طریق رابطه (۵) اندازه گیری شد.}$$

رابطه (۵)

$$DSI = \frac{365}{\text{بهای تمام شده کالای فروش رفته} / \text{موجودی کالا}} \quad (۵)$$

۶- روش تجزیه و تحلیل داده ها

در پژوهش حاضر، تجزیه و تحلیل داده ها در دو بخش آمار توصیفی و آمار استنباطی با استفاده از نرم افزار استتا صورت گرفت. مدل های آزمون فرضیه ها برگرفته از پژوهش کاواسه و همکاران (۲۰۲۱) منطبق با روش آماری بارون و کنی (۱۹۸۶) به شرح زیر استفاده شده است.
 برآورد مدل رگرسیون بین اثربخشی حسابرسی داخلی و عدم تقارن اطلاعاتی (آزمون فرضیه اول):

$$INASY_{it} = \beta_0 + \beta_1 IAE_{it} + \beta_2 SIZE_{it} + \beta_3 ROA_{it} + \beta_4 LEV_{it} + \beta_5 MTB_{it} + \beta_6 INST_{it} + \beta_9 BIG_{it} + \beta_{10} OPCYCLE_{it} + \varepsilon_{it}$$

مدل (۱)

برآورد مدل رگرسیون بین اثر بخشی حسابرسی داخلی و کیفیت گزارشگری مالی (آزمون فرضیه دوم):

$$FRQ_{it} = \beta_0 + \beta_1 IAE_{it} + \beta_2 SIZE_{it} + \beta_3 ROA_{it} + \beta_4 LEV_{it} + \beta_5 MTB_{it} + \beta_6 INST_{it} + \beta_7 BIG_{it} + \beta_8 OPCYCLE_{it} + \varepsilon_{it}$$

مدل (۲)

برآورد مدل رگرسیون بین کیفیت گزارشگری مالی و عدم تقارن اطلاعاتی (آزمون فرضیه سوم):

$$INASY_{it} = \beta_0 + \beta_1 FRQ_{it} + \beta_2 SIZE_{it} + \beta_3 ROA_{it} + \beta_4 LEV_{it} + \beta_5 MTB_{it} + \beta_6 INST_{it} + \beta_7 BIG_{it} + \beta_8 OPCYCLE_{it} + \varepsilon_{it}$$

مدل (۳)

برآورد هم‌زمان اثربخشی حسابرسی داخلی و کیفیت گزارشگری مالی با عدم تقارن اطلاعاتی (آزمون فرضیه چهارم):

$$INASY_{it} = \beta_0 + \beta_1 IAE_{it} + \beta_2 FRQ_{it} + \beta_3 SIZE_{it} + \beta_4 ROA_{it} + \beta_5 LEV_{it} + \beta_6 MTB_{it} + \beta_7 INST_{it} + \beta_8 BIG_{it} + \beta_9 OPCYCLE_{it} + \varepsilon_{it}$$

مدل (۴)

در مدل های فوق:

INASY: عدم تقارن اطلاعاتی

FRQ_i: کیفیت گزارشگری مالی

IAE: اثربخشی حسابرسی داخلی

SIZE: اندازه شرکت

ROA: نرخ بازده دارایی ها

LEV: اهرم مالی

MTB: ارزش بازار به ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام

INST: درصد مالکیت سهامداران نهادی

BIG: کیفیت حسابرسی (سازمان حسابرسی، حسابرسان شرکت باشد عدد یک در غیر اینصورت عدد صفر)

OPCYCLE: چرخه عملیات

در صورتی کیفیت گزارشگری مالی نقش واسطه ایی دارد که شرایط لازم برآورده شود:

- (۱) اثربخشی حسابرسی داخلی (متغیر مستقل) در مدل اول باید اثر معنی دار روی عدم تقارن اطلاعاتی (متغیر وابسته) داشته باشد.
- (۲) اثربخشی حسابرسی داخلی (متغیر مستقل) در مدل دوم باید اثر معنی دار روی کیفیت گزارشگری مالی (متغیر واسطه ایی) داشته باشد.
- (۳) کیفیت گزارشگری مالی (متغیر واسطه ایی) در مدل سوم و چهارم باید اثر معنی دار روی عدم تقارن اطلاعاتی (متغیر وابسته) داشته باشد.

نقش واسطه‌ای (تاثیر غیرمستقیم اثربخشی حسابرسی داخلی بر عدم تقارن اطلاعاتی، از طریق کیفیت گزارشگری مالی) می‌تواند به دو صورت کامل یا نسبی باشد. اگر تاثیر اثربخشی حسابرسی داخلی (متغیر مستقل) روی عدم تقارن اطلاعاتی (متغیر وابسته) در مدل چهارم کمتر از مدل اول باشد، کیفیت گزارشگری مالی نقش واسطه‌ای نسبی خواهد داشت، یعنی هردو متغیر اثربخشی حسابرسی داخلی و کیفیت گزارشگری مالی می‌توانند عدم تقارن اطلاعاتی (متغیر وابسته) را پیش‌بینی کنند. اگر تاثیر اثربخشی حسابرسی داخلی (متغیر مستقل) روی عدم تقارن اطلاعاتی (متغیر وابسته) در مدل چهارم معنی‌دار نباشد، کیفیت گزارشگری مالی نقش واسطه‌ای کامل خواهد داشت، یعنی متغیر اثربخشی حسابرسی داخلی تنها به واسطه کیفیت گزارشگری مالی می‌توانند عدم تقارن اطلاعاتی (متغیر وابسته) را پیش‌بینی کنند. در غیر این صورت، عدم تقارن اطلاعاتی نقش واسطه‌ای ندارد.

۷ - یافته های پژوهش

یافته های پژوهش در دو قسمت آمار توصیفی و آمار استنباطی ارائه گردیده است:

۷.۱. آمار توصیفی

برای ارائه یک نمای کلی از خصوصیات مهم متغیرهای محاسبه شده، برخی از مفاهیم آمار توصیفی این متغیرها، شامل میانگین، میانه، بیشینه، کمینه و انحراف معیار در جدول ۲ ارائه شده است:

جدول (۲) - آمار توصیفی متغیرها

متغیر	نماد	میانگین	انحراف معیار	کمینه	بیشینه	چولگی	کشدگی
کیفیت گزارشگری مالی	FRQ	-۰/۰۸۹	۰/۰۴۳	-۰/۳۶۴	-۰/۰۰۹	-۲/۷۵	۱۵/۳۸۸
عدم تقارن اطلاعاتی	INASY	۰/۰۲۱	۰/۰۱۰	۰/۰۰۲	۰/۰۵۲	۰/۳۵۷	۲/۳۵۱
اثربخشی حسابرسی داخلی	IAE	۰/۵۸۱	۰/۲۰۳	۰/۱۲۵	۱	-۰/۰۴۰	۲/۳۰۹
اندازه شرکت	Size	۱۴/۰۳۴	۱/۴۳۷	۱۰/۳۵۲	۱۹/۹۷۳	۰/۸۸۰	۴/۴۵۲
نرخ بازده دارایی	ROA	۰/۰۸۹	۰/۱۴۱	-۰/۳۳۷	۰/۶۴۷	۰/۳۵۳	۴/۱۱۵
اهرم مالی	LEV	۰/۶۱۸	۰/۱۵۰	۰/۲۰۰	۰/۹۳۱	۰/۱۱۷	۲/۸۰۷
نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری سهام	MTB	۲/۶۲۵	۱/۱۸۲	۰/۴۲۰	۵/۷۷۶	۰/۱۶۵	۲/۰۳۹
مالکیت نهادی	INST	۰/۷۲۲	۰/۰۹۹	۰/۲۲۶	۰/۹۳۵	-۱/۰۴۵	۸/۹۸۳
چرخه عملیاتی	OPCYCL E	۵/۲۶۵	۰/۶۹۵	۲/۵۱	۷/۲۷۷	-۰/۹۳۰	۴/۳۱۶

منبع: یافته های پژوهشگر

جهت رسیدن به نتایج کاراتر مشاهدات پرت با استفاده از روش آماری وینزورایزینگ ترمیم شده اند.

آمار استنباطی

پیش آزمون های مربوط به مدل های رگرسیونی

نوع داده های پژوهش حاضر داده های ترکیبی است، در این نوع داده ها به منظور انتخاب بین روش داده های تابلویی (پانل) و تلفیقی از آزمون F لیمر و هاسمن استفاده شده است. خلاصه نتایج این آزمون ها به شرح جدول ۳ ارائه شده است.

جدول (۳) - نتایج آزمون های تعیین نوع داده ها

نام مدل	آماره آزمون	سطح معنی داری	نتیجه
مدل اول	۷/۸۷	۰/۰۰۰	تابلویی (پانل ثابت)
مدل دوم	۵۰/۶۹	۰/۰۰۰	تابلویی (پانل ثابت)
مدل سوم	۸/۴۰	۰/۰۰۰	تابلویی (پانل ثابت)
مدل چهارم	10/71	۰/۰۰۰	تابلویی (پانل ثابت)

منبع: یافته های پژوهشگر

با توجه به اینکه مقدار احتمال به دست آمده از آزمون F لیمر برابر با ۰/۰۰۰ است، فرض صفر رد می شود و روش داده های تابلویی (پانل دیتا) پذیرفته می شود. جهت تشخیص ناهمسانی واریانس جملات خطا از آزمون والد تعدیل شده و جهت تشخیص خودهمبستگی سریالی جملات خطا از آزمون والد ریج استفاده گردید. نتایج این دو آزمون در جدول ۴ نشان داده شده است:

جدول (۴) - آزمون تشخیص ناهمسانی واریانس و خودهمبستگی سریالی

نام مدل	آماره آزمون	سطح معنی داری	نتیجه
مدل اول	۱/۱e+۰۵	۰/۰۰۰	وجود ناهمسانی واریانس
مدل دوم	۲/۶e+۰۷	۰/۰۰۰	وجود ناهمسانی واریانس
مدل سوم	۴/8e+۰۵	۰/۰۰۰	وجود ناهمسانی واریانس
مدل چهارم	۶۰۹۴۵/۹۴	۰/۰۰۰	وجود ناهمسانی واریانس
مدل اول	۸/۵۸۸	۰/۰۰۴	وجود خودهمبستگی سریالی
مدل دوم	۰/۳۲۴	۰/۵۷۰	عدم خودهمبستگی سریالی
مدل سوم	۶/۱۲۳	۰/۰۱۴	وجود خودهمبستگی سریالی

نام مدل	آماره آزمون	سطح معنی داری	نتیجه
مدل چهارم	۱۳/۹۵۲	۰/۰۰۰	وجودخودهمبستگی سریالی

منبع : یافته های پژوهشگر

مطابق با جدول ۴ سطح معنی داری آزمون والد تعدیل شده کمتر از ۵٪ است به عبارتی مدل های پژوهش دارای مشکل ناهمسانی واریانس هستند. مطابق جدول ۴ سطح معنی داری آزمون والد ریج برای مدل اول، سوم و چهارم مدل کمتر از ۵٪ است. بنابراین این مدل ها دارای مشکل خودهمبستگی سریالی است. جهت رفع مشکل ناهمسانی واریانس جملات خطا از روش تخمین خطای استاندارد تصحیح شده پانل (PCSE) استفاده گردید.

جدول (۵): نتایج آزمون هم خطی مدل های پژوهش

متغیر	نماد	مدل اول و دوم		مدل سوم		مدل چهارم	
		1/VIF	VIF	1/VIF	VIF	1/VIF	VIF
اثربخشی حسابرسی داخلی	IAE	۰/۸۶۹	۱/۱۵	-	-	۰/۵۴۵	۱/۸۳
مالیکیت نهادی	inst	۰/۸۷۳	۱/۱۴	۰/۷۸۶	۱/۲۷	۰/۵۸۰	۱/۷۲
اندازه شرکت	Size	۰/۸۷۰	۱/۱۵	۰/۷۷۷	۱/۲۹	۰/۵۵۷	۱/۷۹
نرخ بازده دارایی	ROA	۰/۹۳۸	۱/۰۷	۰/۹۰۲	۱/۱۱	۰/۷۹۴	۱/۲۶
اهرم مالی	LEV	۰/۹۳۰	۱/۰۷	۰/۸۸۷	۱/۱۳	۰/۷۴۸	۱/۳۴
کیفیت حسابرسی	Big	۰/۹۵۱	۱/۰۵	۰/۹۶۱	۱/۰۴	۰/۸۹۸	۱/۱۱
چرخه عملیات	Opcycle	۰/۹۷۵	۱/۰۳	۰/۹۷۳	۱/۰۳	۰/۹۷۳	۱/۰۳
ارزش بازار به ارزش دفتری	MTB	۰/۹۸۹	۱/۰۱	۰/۹۸۹	۱/۰۱	۰/۹۸۸	۱/۰۱
کیفیت گزارشگری مالی	FRQ	-	-	۰/۷۱۸	۱/۳۹	۰/۴۵۱	۲/۲۲
میانگین		۱/۰۸		۱/۱۶		۱/۴۸	

منبع : یافته های پژوهشگر

همانگونه که در جدول (۵) ملاحظه می شود نتایج بیانگر عدم وجود هم خطی شدید میان متغیرهای توضیحی است و می توان به نتایج رگرسیون های برآوردی اتکا نمود.

۷.۳. آزمون فرضیه های پژوهش

۷.۳.۱. آزمون فرضیه اول

نتایج موجود در جدول (۶) مربوط به تخمین نهایی مدل فرضیه اول است. در بخش های قبلی نتایج ناهمگنی واریانس و خودهمبستگی سریالی برای آزمون اولین فرضیه نشان داد که این مدل مشکل ناهمسانی واریانس و خودهمبستگی سریالی جملات خطا دارد. جهت رفع این دو مشکل مدل به روش خطای استاندارد تصحیح شده پانل (PCSE) از نوع رگرسیون پرایس-وینستن با وارد کردن وقفه (AR(1)) برآورد شد. به عبارت دیگر در این روش انحراف معیار ضرایب با در نظر گرفتن همزمان مشکل ناهمسانی واریانس و خودهمبستگی سریالی جملات خطا محاسبه می شود.

جدول (۶): تخمین نهایی مدل آزمون فرضیه اول

$INASY_{it} = \beta_0 + \beta_1 IAE_{it} + \beta_2 SIZE_{it} + \beta_3 ROA_{it} + \beta_4 LEV_{it} + \beta_5 MTB_{it} + \beta_6 INST_{it} + \beta_9 BIG_{it} + \beta_{10} OPCODE_{it} + \epsilon_{it}$					
نحوه تخمین: خطای استاندارد تصحیح شده پانل (PCSE)					
متغیر وابسته: عدم تقارن اطلاعاتی					
رگرسیون پرایس وینستن				نماد متغیر	متغیر
P-Value	آماره Z	انحراف استاندارد	ضریب		
۰/۰۰۰	-۲۲/۲۵	۰/۰۳۲	-۰/۷۳۱	IAE	اثربخشی حسابداری داخلی
۰/۰۰۰	۶/۶۳	۰/۰۱۴	۰/۰۹۸	Size	اندازه شرکت
۰/۰۰۰	۹/۷۶	۰/۰۳۹	۰/۳۸۲	ROA	نرخ بازده دارایی
۰/۰۱۸	۲/۳۶	۰/۰۸۱	۰/۱۹۳	LEV	اهرم مالی
۰/۰۳۰	-۲/۱۷	۰/۰۴۲	-۰/۰۹۳	MTB	ارزش بازار به ارزش دفتری
۰/۰۰۰	-۲۱/۱۶	۰/۰۳۵	-۰/۷۵۲	Instowner	مالکیت نهادی
۰/۰۰۰	-۶/۴۲	۰/۰۶۷	-۰/۴۳۳	Big	کیفیت حسابداری
۰/۷۲۹	-۰/۳۵	۰/۰۷۷	-۰/۰۲۶	Opcycle	چرخه عملیات
۰/۱۴۷	-۱/۴۵	۰/۴۶۸	-۰/۶۸۰	Cons	عرض از مبدا
۰/۴۸۲			ضریب تعیین		
۲۹۹۳/۱۶			آماره والد		
۰/۰۰۰			احتمال والد		
۷۹۸			مشاهدات		

منبع: یافته های پژوهشگر

فرضیه اول پژوهش به آزمون رابطه اثربخشی حسابرسی داخلی با عدم تقارن اطلاعاتی می پردازد. جهت آزمون فرضیه بایستی معنی داری ضریب IAE بررسی گردد. با توجه به سطح معنی داری این متغیر (۰/۰۰۰) که کمتر از ۵٪ است، فرضیه اول پژوهش تایید می گردد. از آنجایی که ضریب به دست آمده برای متغیر IAE منفی است (۰/۷۳۱-)، می توان بیان کرد که اثربخشی حسابرسی داخلی، عدم تقارن اطلاعاتی را کاهش می دهد.

۲.۷.۳. آزمون فرضیه دوم

فرضیه دوم به آزمون رابطه اثربخشی حسابرسی داخلی با کیفیت گزارشگری مالی می پردازد. مطابق با جدول (۷) آماره بدست آمده برای این متغیر، ۲۲/۹۳ است که بیشتر از مقدار بحرانی است بنابراین با توجه به سطح معنی داری این متغیر (۰/۰۰۰) که کمتر از ۵٪ است، فرضیه دوم پژوهش تایید می گردد. ضریب به دست آمده برای متغیر IAE برابر ۰/۸۱۸ است بنابراین می توان بیان کرد اثربخشی حسابرسی داخلی با کیفیت گزارشگری مالی رابطه مستقیم دارد. به عبارت دیگر می توان بیان کرد شرکت هایی که حسابرسی داخلی اثربخش تری دارند، گزارش های مالی با کیفیت تری ارائه می کنند.

جدول (۷): تخمین نهایی مدل آزمون فرضیه دوم

$FRQ_{it} = \beta_0 + \beta_1 IAE_{it} + \beta_2 SIZE_{it} + \beta_3 ROA_{it} + \beta_4 LEV_{it} + \beta_5 MTB_{it} + \beta_6 INST_{it} + \beta_7 BIG_{it} + \beta_8 OPCYC_{it}$ نحوه تخمین: خطی به روش خطای استاندارد تصحیح شده پانل (PCSE) متغیر وابسته: کیفیت گزارشگری مالی					
متغیر	نماد	ضرایب	انحراف استاندارد	آماره Z	سطح معنی داری
اثربخشی حسابرسی داخلی	IAE	۰/۸۱۸	۰/۰۳۵	۲۲/۹۳	۰/۰۰۰
اندازه شرکت	Size	۰/۲۴۷	۰/۰۱۰	۲۴/۰۵	۰/۰۰۰
نرخ بازده دارایی	ROA	۰/۷۳۴	۰/۰۴۰	۱۸/۳۰	۰/۰۰۰
اهرم مالی	LEV	-۰/۸۱۴	۰/۰۵۴	-۱۵/۰۵	۰/۰۰۰
ارزش بازار به ارزش دفتری	MTB	-۰/۰۳۳	۰/۰۳۹	-۰/۸۴	۰/۳۹۹
مالکیت نهادی	Instowner	۰/۸۷۰	۰/۰۳۹	۲۲/۰۲	۰/۰۰۰
کیفیت حسابرسی	Big	۰/۴۱۶	۰/۰۶۳	۶/۵۵	۰/۰۰۰
چرخه عملیات	Opcycle	-۰/۰۸۸	۰/۰۶۷	-۱/۳۱	۰/۱۹۰
عرض از مبدا	Cons	۱/۶۲۶	۰/۳۶۱	۴/۵۰	۰/۰۰۰
ضریب تعیین	۰/۵۴۸		آماره والد		۷۴۰/۴۲
تعداد مشاهدات	۷۹۸		سطح معنی داری والد		۰/۰۰۰

منبع: یافته های پژوهشگر

۳.۷.۳. آزمون فرضیه سوم

طبق جدول ۸ از آنجایی که سطح معنی داری این متغیر (۰/۰۰۰) است و کمتر از ۵٪ است، فرضیه سوم پژوهش تایید می گردد. از آنجایی که ضریب به دست آمده برای متغیر FRQ منفی است می توان بیان کرد که کیفیت گزارشگری مالی، عدم تقارن اطلاعاتی را کاهش می دهد.

جدول (۸): تخمین نهایی مدل آزمون فرضیه سوم

$INAS_{it} = \beta_0 + \beta_1 FRQ_{it} + \beta_2 SIZE_{it} + \beta_3 ROA_{it} + \beta_4 LEV_{it} + \beta_5 MTB_{it} + \beta_6 INST_{it} + \beta_5 BIG_{it} + \beta_6 OPCYCLE_{it} + \epsilon_{it}$					
نحوه تخمین: خطای استاندارد تصحیح شده پانل (PCSE)					
متغیر وابسته: عدم تقارن اطلاعاتی					
رگرسیون پرایس وینستن				نماد متغیر	متغیر
P-Value	آماره Z	انحراف استاندارد	ضریب		
۰/۰۰۰	-۱۰/۰۶	۰/۰۴۰	-۰/۴۱۰	FRQ	کیفیت گزارشگری مالی
۰/۰۰۰	۱۶/۲۸	۰/۰۱۴	۰/۲۳۱	Size	اندازه شرکت
۰/۰۰۰	۱۸/۳۱	۰/۰۴۲	۰/۷۷۷	ROA	نرخ بازده دارایی
۰/۰۰۳	-۳/۰۰	۰/۰۸۳	-۰/۲۴۹	LEV	اهرم مالی
۰/۰۱۶	-۲/۴۱	۰/۰۴۶	-۰/۱۱۲	MTB	ارزش بازار به ارزش دفتری
۰/۰۰۰	-۷/۳۹	۰/۰۳۸	-۰/۲۸۳	Instowner	مالکیت نهادی
۰/۰۰۹	-۲/۶۲	۰/۰۶۴	-۰/۱۶۹	Big	کیفیت حسابرسی
۰/۷۱۷	-۰/۳۶	۰/۰۸۰	-۰/۰۲۹	Opcycle	چرخه عملیات
۰/۷۳۰	۰/۳۵	۰/۴۷۵	۰/۱۶۴	Cons	عرض از مبدا
۰/۳۹۹			ضریب تعیین		
۱۲۴۲/۳۸			آماره والد		
۰/۰۰۰			احتمال والد		
۷۹۸			مشاهدات		

منبع: یافته های پژوهشگر

۴-۷-۴ - آزمون فرضیه چهارم

فرضیه چهارم پژوهش بیان می کند در رابطه اثربخشی حسابرسی داخلی و عدم تقارن اطلاعاتی، کیفیت گزارشگری مالی نقش واسطه ای دارد. جهت آزمون فرضیه بایستی ابتدا معنی داری ضریب FRQ بررسی گردد.

همانگونه که مشاهده می‌شود، سطح معنی داری متغیر FRQ (۰/۰۰۰) است و کمتر از ۵٪ است. بنابراین FRQ، معنی دار است. در صورتی کیفیت گزارشگری مالی نقش واسطه ایی دارد که شرایط لازم برآورده شود:

(۱) اثربخشی حسابرسی داخلی در مدل اول (جدول ۶) باید اثر معنی دار روی عدم تقارن اطلاعاتی (متغیر وابسته) داشته باشد.

(۲) اثربخشی حسابرسی داخلی در مدل دوم (جدول ۷) باید اثر معنی دار روی کیفیت گزارشگری مالی (متغیر واسطه ایی) داشته باشد.

(۳) کیفیت گزارشگری مالی در مدل سوم (جدول ۸) و مدل چهارم (جدول ۹) باید اثر معنی دار روی عدم تقارن اطلاعاتی (متغیر وابسته) داشته باشد.

جدول (۹): تخمین نهایی مدل آزمون فرضیه چهارم

$INASYit = \beta_0 + \beta_1 FRQit + \beta_2 SIZEit + \beta_3 ROAit + \beta_4 LEVit + \beta_5 MTBit + \beta_6 INSTit + \beta_5 BIGit + \beta_6 OPCYCLEit + \epsilon it$					
نحوه تخمین: خطای استاندارد تصحیح شده پانل (PCSE)					
متغیر وابسته: عدم تقارن اطلاعاتی					
رگرسیون پرایس وینستن				نماد متغیر	متغیر
P-Value	آماره Z	انحراف استاندارد	ضریب		
۰/۰۰۰	-۱۲/۳۵	۰/۰۵۰	-۰/۶۲۹	IAE	اثربخشی حسابرسی داخلی
۰/۰۱۸	-۲/۳۷	۰/۰۵۲	-۰/۱۲۴	FRQ	کیفیت گزارشگری مالی
۰/۰۰۰	۶/۸۷	۰/۰۱۸	۰/۱۲۸	Size	اندازه شرکت
۰/۰۰۰	۸/۸۵	۰/۰۵۳	۰/۴۷۳	ROA	نرخ بازده دارایی
۰/۳۰۹	۱/۰۲	۰/۰۹۰	۰/۰۹۲	LEV	اهرم مالی
۰/۰۲۲	-۲/۲۹	۰/۰۴۲	-۰/۰۹۷	MTB	ارزش بازار به ارزش دفتری
۰/۰۰۰	-۱۱/۵۹	۰/۰۵۵	-۰/۶۴۴	Instowner	مالکیت نهادی
۰/۰۰۰	-۵/۵۹	۰/۰۶۸	-۰/۳۸۱	Big	کیفیت حسابرسی
۰/۶۲۲	-۰/۴۹	۰/۰۷۶	-۰/۰۳۷	Opcycle	چرخه عملیات
۰/۳۰۶	-۱/۰۲	۰/۴۶۷	-۰/۴۷۸	Cons	عرض از مبدا
۰/۴۸۹				ضریب تعیین	
۲۶۸۹/۳۱				آماره والد	
۰/۰۰۰				احتمال والد	
۷۹۸				مشاهدات	

منبع: یافته های پژوهشگر

مطابق با نتایج بدست آمده در جدول (۶)، ضریب متغیر اثربخشی حسابرسی داخلی معنی دار است بنابراین شرط اول برقرار است. مطابق با جدول (۷) اثربخشی حسابرسی داخلی بر روی کیفیت گزارشگری مالی تاثیر دارد، بنابراین شرط دوم برقرار است. همچنین مطابق با جدول های (۸) و (۹) ضریب کیفیت گزارشگری مالی، معنادار است، بنابراین شرط سوم برقرار است.

مطابق با جدول (۹) از آنجایی که تاثیر اثربخشی حسابرسی داخلی (متغیر مستقل) بر عدم تقارن اطلاعاتی نسبت به نتایج مدل اول (جدول ۶) کمتر می باشد، بنابراین کیفیت گزارشگری مالی نقش واسطه‌ای نسبی دارد. یعنی هر دو متغیر اثربخشی حسابرسی داخلی و کیفیت گزارشگری مالی می‌توانند عدم تقارن اطلاعاتی (متغیر وابسته) را پیش‌بینی کنند، پس فرضیه چهارم تایید می‌شود. به عبارت دیگر می توان بیان کرد مطابق جدول (۶) ضریب بدست برای متغیر اثربخشی حسابرسی (IAE) برابر با ۰/۷۳۱ که مقدار همین ضریب مطابق با جدول (۹) برای مدل مذکور برابر با ۰/۶۲۹ است که این ضریب کاهش یافته است پس کیفیت گزارشگری مالی نقش واسطه‌ای نسبی در رابطه اثربخشی حسابرسی داخلی با عدم تقارن اطلاعاتی دارد.

۸ - بحث و نتیجه گیری و پیشنهادات پژوهش

طرفداران حاکمیت شرکتی همواره بر نقش واحد حسابرسی داخلی در بهبود کیفیت گزارشگری مالی تأکید دارند؛ اما با وجود این، پژوهشگران مذکور بر این باورند که نقش واحد حسابرسی داخلی در فرایند گزارشگری مالی هنوز به‌طور کامل بررسی نشده است. هدف پژوهش حاضر تاثیر اثربخشی حسابرسی داخلی بر عدم تقارن اطلاعاتی با توجه به نقش واسطه‌ای کیفیت گزارشگری مالی می باشد. جهت دستیابی به هدف پژوهش برای تجزیه و تحلیل داده های گردآوری شده از طریق روش رگرسیون چندمتغیره اقدام به آزمون فرضیه های پژوهش گردید. نتایج آزمون فرضیه اول پژوهش نشان داد که اثر بخشی حسابرسی داخلی با عدم تقارن اطلاعاتی رابطه معکوس دارد. نتایج بدست آمده با پژوهش جاسمن و امین (۲۰۱۷)، وود و همکاران (۲۰۱۶) و عبدلی و همکاران (۱۳۹۴) منطبق است. پژوهشگران ذکر شده نیز به این نتیجه رسیدند که اثربخشی حسابرسی داخلی می تواند منجر به کاهش عدم تقارن اطلاعاتی گردد. با توجه به نتایج بدست آمده می توان بیان کرد که اثربخشی حسابرسی داخلی، می تواند به عنوان یک عامل بازدارنده اقدامات فرصت طلبانه مدیران را کاهش دهد و از طرف دیگر حسابرسی داخلی منجر به افزایش کیفیت حسابرسی می‌گردد به گونه‌ای که در صورت اثربخش بودن آن شواهد و اطلاعاتی در خصوص ویژگی های خاص صاحبکار در اختیار حسابرسی قرار می‌دهد و از طریق همکاری با حسابرسی به حل مناقشات حسابرسی و مدیریت کمک می کند، این شکل از اثربخشی حسابرسی منجر به کاهش عدم تقارن اطلاعاتی می شود. با توجه به نتایج بدست آمده می توان به اهمیت حسابرسی داخلی به عنوان یکی از مکانیزم های حاکمیتی شرکتی پی برد و از طریق آن به نقش حسابرسی داخلی در حل و فصل مناقشات بین کارگزار و کارگمار در تئوری نمایندگی اشاره کرد. نتایج فرضیه دوم نشان داد اثربخشی حسابرسی داخلی با کیفیت گزارشگری مالی رابطه مستقیم دارد. به عبارت دیگر می

توان بیان کرد شرکت‌هایی که حسابرسی داخلی اثربخش تری دارند، گزارش های مالی با کیفیت تری ارایه می کنند. نتایج این فرضیه یا پژوهش های بانانوکا و همکاران (۲۰۱۸)، کاواسه و همکاران (۲۰۲۱) و ولی زاده و خدایی (۱۴۰۰) منطبق است. از طرفی با پژوهش موسوی شیرینی و همکاران (۱۳۹۸) همسو نیست موسوی شیرینی و همکاران نشان دادند که، رابطه معناداری بین چرخش سیستماتیک حسابرسان به سمت جایگاه مدیریتی و نیز چرخش کارمندان واحد حسابرسی داخلی در درون واحد حسابرسی با کیفیت گزارشگری مالی وجود ندارد. به طور کلی نتایج حاصل از فرضیه دوم پوهش حاکی از آن است که الزام سازمان بورس و اوراق بهادار در سال ۱۳۹۱، به تشکیل واحد حسابرسی داخلی و رعایت مفاد منشور فعالیت حسابرسی داخلی، موجب بهبود کیفیت گزارشگری مالی و کاهش عدم تقارن اطلاعاتی در شرکت‌ها و مؤسسات ملزم، شده است □ حسابرسان مستقل کیفیت حسابرسی داخلی را از دو زاویه صلاحیت حسابرسان داخلی و سطح استقلال عملکرد حسابرسی داخلی مشاهده می کنند (کاواسه و همکاران، ۲۰۲۱). حسابرسان داخلی و اعضای کمیته حسابرسی کیفیت حسابرسی داخلی را بر اساس چگونگی نشان دادن گزارش های حسابرسی داخلی مفید تنظیم می کنند بعلاوه، بانانوکا و همکاران (۲۰۱۸) بیان نمودند که حسابرسی داخلی عملکرد اثربخشی کنترل های داخلی را ارزیابی می کند، در مدیریت ریسک مشارکت می کند و مطابقت با قوانین و مقررات را تضمین می کند. این بدان معنی است که، هنگامی که حسابرسی داخلی توانایی بررسی اثربخشی کنترل های داخلی را کسب کرد و در مدیریت ریسک مشارکت داشت، پس صلاحیت آن را دارد. اگر کارکنان حسابرسی داخلی صالح، مستقل و مطابق با استانداردهای حرفه ای نباشند، پس نمی توانند نقش خود را ایفا کنند و در نتیجه عملکردی ندارند

نتایج آزمون فرضیه سوم پژوهش نشان داد که کیفیت گزارشگری مالی با عدم تقارن اطلاعاتی رابطه معکوس دارد. از آنجایی که ضریب به دست آمده برای این متغیر منفی است می توان بیان کرد که کیفیت گزارشگری مالی، عدم تقارن اطلاعاتی را کاهش می دهد نتایج این فرضیه با پژوهش لیانگ و همکاران (۲۰۱۷) و اندرو و همکاران (۲۰۱۳) منطبق است. یافته های این فرضیه با این ایده منطبق است که اگر گزارشگری مالی به شیوه مناسبی انجام شود علامت هایی مبنی بر شفافیت اطلاعاتی توسط مدیران منعکس می شود در نتیجه حسابرسان می توانند ارزیابی بهتری از محیط کنترلی و ساختارهای کنترلی داشته باشند، دسترسی حسابرسان به اطلاعات محرمانه تر فراهم می شود و در نهایت حسابرسان در رسیدگی های خود محدودیت های کمتری متحمل می شوند بنابراین عدم تقارن اطلاعاتی بین آنها و شرکت کاهش می یابد. هرچقدر عدم تقارن اطلاعاتی بین مدیر و سهامداران کاهش پیدا کند مشکلات نمایندگی بین آنها کمتر می گردد و در نتیجه برای هر دو آنها هزینه های نمایندگی کمتری در بر خواهد داشت. نتایج فرضیه چهارم پژوهش نشان داد در رابطه اثربخشی حسابرسی داخلی و عدم تقارن اطلاعاتی، کیفیت گزارشگری مالی نقش واسطه ای دارد. نتایج این فرضیه بر این ایده استوار است که حسابرس داخلی اثربخش به واحد تجاری کمک می کند تا اهداف گزارشگری مالی خود را با آوردن جزئیات سیستماتیک آنچه در شرکت انجام می شود و چگونگی انجام آن

دنبال کند. حسابرسی داخلی که به عنوان یک ناظر برای فعالیت‌های مالی شرکت عمل می‌کند، شیوه‌های گزارشگری مالی را بهبود می‌بخشد (کاواسه و همکاران، ۲۰۲۱) بنابراین انتظار بر این است که رابطه اثربخشی حسابرسی از طریق افزایش کیفیت گزارشگری مالی، عدم تقارن اطلاعاتی را کاهش دهد. یافته‌های این فرضیه با پژوهش اندرو و همکاران (۲۰۱۳)، لیانگ و همکاران (۲۰۱۷) منطبق است. آنها نشان دادند که در صورت کارا بودن واحد حسابرسی داخلی، کیفیت و کفایت اطلاعات خصوصی منتشر شده توسط مدیریت افزایش یافته که این موضوع سبب کاهش سطح عدم تقارن اطلاعاتی در شرکت خواهد شد.

با توجه به نتایج فرضیه اول به حسابرسان مستقل پیشنهاد می‌گردد به منظور بهبود کیفیت حسابرسی های خود، اثربخشی واحد حسابرسی را به عنوان یک عامل کاهنده ابهام در محیط رسیدگی مد نظر قرار دهند. یا توجه به نتایج فرضیه چهارم از آنجایی که عملکرد حسابرسان مستقل می‌تواند بر کیفیت گزارشگری مالی و حل مناقشات حسابرس و مدیر کمک کند به حسابرسان داخلی پیشنهاد می‌شود صلاحیت های حرفه ای و استقلال حسابرسی را رعایت کنند. با توجه به نتایج فرضیه سوم به سرمایه گذاران در بورس پیشنهاد می‌گردد جهت اتخاذ تصمیمات سرمایه گذاری به فاکتورهای تعیین کننده اثر بخشی حسابرسی به عنوان یک عامل اثرگذار بر کیفیت حسابرسی توجه داشته باشند. پیشنهاد می‌گردد در تحقیقات آتی اثر بخشی حسابرسی بر هزینه سرمایه و نقدشوندگی سهام نیز بررسی گردد. همچنین آنچه که به عنوان یک محدودیت در انجام این پژوهش اثر گذار بود، عدم دسترسی و افشا اطلاعات قابل توجه ای از ویژگی های حسابرسان داخلی شرکت ها بود که در صورت کسب اطلاعات بیشتر حجم نمونه گسترده تر می‌گردید و قابلیت تعمیم پذیری نتایج افزایش می‌یافت.

فهرست منابع

- احمدپور، احمد؛ رسائیان، امیر، ۱۳۸۵. رابطه بین معیارهای ریسک و اختلاف قیمت پیشنهادی خرید و فروش سهام در بورس اوراق بهادار تهران. فصلنامه بررسیهای حسابداری و حسابرسی، ۱۳(۴)، صص. ۶۰-۳۷.
- بادآور نهندي، یونس؛ پاک مرام، عسگر؛ قادری، قدرت، ۱۳۹۷. تاثیر کیفیت گزارشگری مالی بر تعامل بین هزینه های نمایندگی و سرعت تعدیل قیمت سهام. پیشرفت های حسابداری، ۱۰(۲)، صص. ۳۱-۶۲.
- بامری، عمران؛ شورورزی، جواد، ۱۴۰۲. بررسی و تبیین رابطه بین حسابرسی داخلی و کیفیت اقلام تعهدی. فصلنامه علمی اقتصاد و بانکداری اسلامی، ۱۲(۴۳)، صص. ۲۹۴-۲۷۳.
- تقی زاده خانقاه، وحید، ۱۳۹۲. ارتباط بین کیفیت حسابرسی و کیفیت گزارشگری مالی. اولین کنفرانس بین المللی حماسه سیاسی (با رویکردی بر تحولات خاورمیانه) و حماسه اقتصادی (با رویکردی بر مدیریت و حسابداری)، رودهن، دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن.

- حاجیه، زهره ؛ رفیعی، آزاده، ۱۳۹۳. تاثیر کیفیت عملکرد حسابرسی داخلی بر به هنگام بودن گزارش حسابرسی مستقل. پژوهشهای حسابداری مالی و حسابرسی، ۶(۲۴)، صص. ۱۲۱-۱۳۷.
- خواجهی، شکراله؛ اعتمادی جوربابی، مصطفی؛ منفرد مهارلویی، محمد؛ منصوری، شعله، ۱۳۹۲. مالکیت خانوادگی، ترکیب هیأت مدیره و کیفیت گزارشگری مالی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. فصلنامه حسابداری مالی، ۵(۱۹)، صص. ۱۱۰-۱۳۶. □ دستگیر، محسن ؛ محمدی، کامران، ۱۳۸۹. تأثیر تغییرپذیری سودهای عملیاتی و اندازه شرکت بر روی قابلیت پیش بینی مدلهای تعهدی و نقدی. حسابداری مالی، ۲(۶)، صص. ۷۳-۹۴.
- صالحی، مهدی؛ اورادی، جواد ؛ سالاری فورگ، زینب، ۱۳۹۵. تأثیر وجود کمیته حسابرسی و ویژگی های آن بر تأخیر گزارش حسابرسی. دانش حسابداری، ۷(۲۶)، صص. ۵۹-۸۳.
- عبدلی محمدرضا؛ نادعلی، علی اکبر، ۱۳۹۴. بررسی تاثیر وجود حسابرس داخلی بر کاهش رخداد تحریف های مالی و قانونی و مالیاتی در شرکت ها. دانش حسابرسی، ۱۵(۶۱)، صص. ۱۷۷-۱۹۲.
- قائمی، محمدحسین؛ وطن پرست، محمدرضا ، ۱۳۸۴. بررسی نقش اطلاعات حسابداری در کاهش عدم تقارن اطلاعاتی در بورس اوراق بهادار تهران. فصلنامه بررسی های حسابداری و حسابرسی، ۱۲(۴۱)، صص. ۸۵-۱۰۳.
- کردستانی، غلامرضا ؛ محمدی نسب، سید محسن، ۱۴۰۲. تاثیر اثربخشی کنترل های داخلی بر افشای ریسک در متن گزارش های مالی. فصلنامه پژوهش های حسابداری مالی و حسابرسی، ۱۵(۱)، صص. ۱-۲۲.
- موسوی شیری، محمود؛ قدردان، احسان ؛ حسینی، هاجر السادات، ۱۳۹۸. نقش چرخش حسابربان داخلی بر کیفیت گزارشگری مالی. دانش حسابرسی، ۱۹(۷۴)، صص. ۷۷-۱۰۶.
- مومنی یانسنی ، ابوالفضل ، ۱۴۰۲. وضعیت مالی و ریسک سقوط آتی قیمت سهام ؛ اهمیت کیفیت کنترل داخلی شرکت ها. فصلنامه پژوهش های حسابداری مالی و حسابرسی، ۱۵(۴)، صص. ۱۷۴-۱۵۷.
- مشایخی، بیتا ؛ یزدانیان، عالمه، ۱۳۹۷. شناسایی عناصر کلیدی حسابرسی داخلی. بررسیهای حسابداری و حسابرسی، ۲۵(۱)، صص. ۱۳۵-۱۵۸.
- ولی زاده، اعظم ؛ خدایی، مونا ، ۱۴۰۰. اثر تعدیل کننده کیفیت عملکرد حسابرسی داخلی بر رابطه بین کیفیت حاکمیت شرکتی و عملکرد شرکت. فصلنامه پژوهش های حسابداری مالی و حسابرسی، ۱۳(۴)، صص. ۱-۲۲.
- Abbott, L. J., Daugherty, B., Parker, S., & Peters, G. F., 2016. Internal audit quality and financial reporting quality: The joint importance of independence and competence. Journal of Accounting Research, 54(1), pp 3-40.
- Alquda, H, Amran, N.A, Hasan, H, Lutfi, A., Alessa, N, Alrawad, M., Almaiah, D., 2023. Examining the critical factors of internal audit effectiveness from internal auditors' perspective:

- Moderating role of extrinsic rewards. Journal homepage: www.cell.com/heliyon, DOI: [10.1016/j.heliyon.2023.e20497](https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2023.e20497) 10(16), pp 1–17.
- Andreou, P.C, Antoniou, C., Horton, J., Louca, C., 2013. Corporate Governance and Firm-Specific Stock Price Crashes. SSRN Working paper.
- Bananuka, J., Nkundabanyanga, S.K., Nalukenge, I. and Kaawaase, T.K., 2018. Internal audit Function, audit committee effectiveness and accountability in the Ugandan statutory corporations. *Journal of Financial Reporting and Accounting*, 16(1), pp. 138-157.
- Baron, R. M., and Kenny, D. A., 1986. The Moderator–Mediator Variable Distinction in Social Psychological Research: Conceptual, Strategic, and Statistical Considerations. *Journal of Personality and Social Psychology*, 51(6), pp. 1173-1182
- Chang, Yu-Tzu, Chen, Hanchung, Cheng, Rainbow K & Chi, Wuchun., 2019. The impact of internal audit attributes on the effectiveness of internal control over operations and compliance. *Journal of Contemporary Accounting & Economics*, 15(1), pp 1–19.
- Chen, A., & Gong, J. J., 2019. Accounting comparability, financial reporting quality, and the pricing of accruals. *Advances in accounting*, 45(2), 100415.
- Dechow, P. M., & Dichev, I. D., 2002. The Quality of Accruals and Earnings: The Role of Accrual Estimation Errors. *The Accounting Review*, 77(4), pp35-59.
- Desai, R., Desai, V., Libby, T., & Srivastava, R. P., 2017. External auditors' evaluation of the internal audit function: An empirical investigation. *International Journal of Accounting Information Systems*, 24(3), pp 1-14.
- DeZoort, T., Hermanson, D., Archambeault, D. and Reed, S., 2002. Audit committee effectiveness: a synthesis of the empirical audit committee literature. *Journal of Accounting Literature*, 10(21), pp.38–75.
- Fadzil, F. H., Haron, H., & Jantan, M., 2005. Internal auditing practices and internal control system. *Managerial Auditing Journal*, 4(4), pp165- 172.
- Idrissi, B., 2022. Impact de l'audit interne sur la reduction de l'asymétrie d'information : Une étude empirique sur les entreprises marocaines . *African Scientific Journal*, 3(13), pp 323-339.
- Institute of Internal Auditors (IIA), 2013. *Global Internal Audit Competency Framework*. Altamonte Springs, FL: IIA.
- Jasman, J., & Amin, M. N. (2017), Internal audit role on information asymmetry and real earnings management. *Jurnal Ekonomi dan Keuangan Islam*, 21(2), pp 95-104.
- Jiraporn, P., G. Miller, S. S. Yoon, and Y. S. Kim., 2008., Is earnings management opportunistic or beneficial? An agency theory perspective. *International Review of Financial Analysis* 17(6), pp622–634. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=917941.
- Joshi, P. L., and Govindan, Marthandan., 2023. Influencing factors for internal audit effectiveness in the Indian context. *Afro-Asian Journal of Finance and Accounting*, 13(2), pp. 253-276.
- Kaawaase, T.K., Nairuba, C., Akankunda, B. and Bananuka, J., 2021., Corporate governance, internal audit quality and financial reporting quality of financial institutions. *Asian Journal of Accounting Research*, 6(3), pp348–366. ahead-of-print No. ahead-of-print. <https://doi.org/10.1108/AJAR-11-2020-0117>
- LaFond, R., & Watts, R. L., 2008. The information role of conservatism. *The accounting review*, 83(2), pp 447-478.
- Leung, S.C M., Srinidhi, B and Xie, L., 2017. Auditor Tenure, Information Asymmetry and Earnings Quality. <https://ssrn.com/abstract=2941949>.

- Lenz,R.,Sarens,Gerrit., 2012. Internal Auditing Effectiveness: Multiple Case Study Research in Germany That Hardens Role Theory and the Relational Theory of Coordination Accepted for presentation at the CAAA ANNUAL CONFERENCE. May31 - June 3.
- Lin, S., Pizzini, M., Vargus, M., & Bardhan, I. R., 2011. The role of the internal audit function in the disclosure of material weaknesses. *The Accounting Review*, 86(1),pp 287-323.
- Margaret, H., Christ., Masli ,Adi., Sharp ,N. Y., & Wood ,David A.,2015. Rotational internal audit programs and financial reporting quality: Do compensating controls help?. *Accounting, Organizations and Society*, 44(5),pp 37-59.
- McNichols, M.F., 2002. Discussion of the Quality of Accruals and Earnings: The Role of Accrual Estimation Errors. *Accounting Review*, 77,pp61-69.
<http://dx.doi.org/10.2308/accr.2002.77.s-1.61>
- Pizzini, M., Shu ,L. & Vargus,M., 2010. The impact of internal audit function quality on audit delays. *Auditing A Journal of Practice & Theory*. 34(1),pp 1-41.
- Prawitt,D.,Smith,J.,&Wood,D.,2009. Internal audit quality and earnings management.American Accounting Association , 84(4), pp1255- 1280.
- Scott, W. R., 2015. *Financial accounting theory*. 4thed. Canada: Person Education.
- Smith, G., 2005. Communication Skills are Critical for Internal Auditors. *Managerial Auditing Journal*, 20(5),pp 513-519
- Venkatesh, P. C. and Chiang, R., (1986). Information asymmetry and the dealer's bid-ask spread: A case study of earnings and dividend announcements. *Journal of Finance*, 41(5),pp 1089-1102. <http://dx.doi.org/10.1111/j.1540-6261.1986.tb02532.x>
- Wood, D. A., (2016). Discussion of correlates of external quality assessment and improvement programs in internal auditing: A study of 68 countries. *Journal of International Accounting Research*, 15(2),pp 73-77.

Abstract

The mediating role of financial reporting quality on the relationship between internal audit effectiveness and information asymmetry

Maryam Haghighat Shahrestani¹

Sina Kheradyar²

Fazel Mohammadi Nodeh³

Received: 15 / November / 2023

Accepted: 20 / January / 2024

Abstract

Internal auditors' search for a role of proper standing and recognition in recent years is strongly influenced by the need of financial associations for greater assurance of reporting quality. According to the theory of games, internal audit as one of the mechanisms of the management system, on the one hand, can lead to the reduction of conflict between the independent auditor and the company, and on the other hand, it can lead to the improvement of the quality of financial reporting. Therefore, the aim of the present study is to investigate the mediating role of financial reporting quality on the relationship between internal audit effectiveness and information asymmetry of companies listed on the Tehran Stock Exchange. For this purpose, a statistical sample consisting of 114 companies admitted to the Tehran Stock Exchange was selected for the years 2014 to 2015. Data analysis was done through multivariate regression method using Stata software. The results of the research hypothesis test showed that there is an inverse relationship between the effectiveness of internal audit and information asymmetry. Also, there is a direct relationship between the effectiveness of internal audit and the quality of financial reporting, and there is an inverse relationship between the quality of financial reporting and information asymmetry. Finally, in relation to the effectiveness of internal audit and information asymmetry, the quality of financial reporting plays a mediating role. The research findings provide evidence of the supervisory role of the internal auditor on the financial reporting process and reducing information asymmetry.

Keywords: internal audit effectiveness, financial reporting quality, audit quality, information asymmetry.

¹ Department of Accounting, Rasht Branch, Islamic Azad University, Rasht, Iran. haghghatmaryam1986@yahoo.com

² Department of Accounting, Rasht Branch, Islamic Azad University, Rasht, Iran (Corresponding Author) sina.kheradyar@iau.ac.ir.

³ Department of Management, Lahijan Branch, Islamic Azad University, Lahijan, Iran .fazel1364@iau.ac.ir